

Вдович С. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ І СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Поведінку, спрямованість і активність людини визначають такі спонукальні чинники, як потреби, цілі, інтереси, мотиви, стимули, зовнішні впливи, специфіка діяльності чи конкретної ситуації, вимоги, сукупність яких складає мотиваційну сферу особистості, яка характеризується широтою, гнучкістю й ієрархізованістю.

Мотиваційна сфера особистості досліджена у психології досить ретельно (М. Артюшина, Л. Божович, Л. Виготський, С. Занюк, С. Іванова, Є. Ільїн, А. Ковальов, В. Ковальов, А. Колот, К. Левін, О. Леонтєв, Н. Ліфарєва, А. Маслоу, В. Москаленко, Р. Немов, С. Рубінштейн, Д. Уотсон, Х. Хекхаузен та ін.).

Мета статті – розглянути можливості формування мотиваційної сфери особистості майбутніх психологів і соціальних працівників у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності.

М. Варій виділяє процесуальний і результативний складники мотивації [1, с. 648–649], зовнішню та внутрішню мотивацію [1, с. 659–663]. До тих чи інших дій людину спонукають мотиви – усвідомлені нею потреби, умови і причини діяльності. Мотиви виконують ряд функцій: спонукальну, спрямовуючу, стимулюючу, керівну, директивну, регулювальну, організаційну, структуруючу, смислотвірну, контролюючу, відображальну, пояснювальну, захисну [2, с. 264–268].

Формування мотиваційної сфери майбутніх фахівців у закладах вищої освіти передбачає спонукання їх до тих чи інших дій, передусім формування в них відповідних мотивів. М. В. Артюшина пропонує такі засоби і прийоми мотивування здобувачів вищої освіти: стимулювання (використання різних стимулів для формування мотивів) і тренінг (формування мотивації). Дослідниця виокремлює різні напрями мотиваційних тренінгів: мотивації досягнень (розвиток відчуття власної гідності й прагнення поліпшення власних досягнень), причинних схем (зміна суб'єктивного уявлення учнів про причини невдач таким чином, щоб будь-які причинні пояснення замінити лише однією причиною – браком власних зусиль), особистої причинності (навчання пошуку причин власних невдач у самому собі та зменшення залежності від інших людей) та внутрішньої мотивації (формування внутрішніх мотивів, завдяки яким людина отримує задоволення безпосередньо від поведінки та діяльності) [3, с. 127–130].

У Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності здобувачам вищої освіти як вибіркова дисципліна пропонується «Мотиваційний тренінг», метою якого є актуалізація мотиваційної сфери здобувачі вищої

освіти, підвищення мотивації до навчальної та майбутньої професійної діяльності, підготовка їх до самостійної розробки і проведення мотиваційних тренінгів. На практичних заняттях здобувачі вищої освіти мають змогу ознайомитися зі специфікою організації та проведення мотиваційного тренінгу, його основними видами, вимогами до формування тренінгових груп і до особистості тренера, ознайомитися з розмаїттям вправ мотиваційного тренінгу, а також безпосередньо взяти участь у його розробці та проведенні.

Перед початком мотиваційного тренінгу ми провели опитування здобувачів вищої освіти Львівського державного університету безпеки життєдіяльності з метою з'ясувати їхнє розуміння сутності поняття «мотивація», хто або що мотивує до діяльності, в яких ситуаціях бракує мотивації та які причини цього, а також очікування та побажання щодо проведення мотиваційного тренінгу. В опитуванні взяли участь 56 курсантів і студентів другого курсу Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту ЛДУБЖД (спеціальності 053 «Психологія» (практична психологія)), 231 «Соціальна робота» і 035 «Філологія» (англійський переклад).

Здобувачі вищої освіти визначають мотивацію як «спонукання, заохочення людини до виконання певних дій або досягнення якихось цілей», «те, через що з'являється сильне бажання щось робити», «установка для людини, яка надихає, спонукає до дії, до руху в бік найкращого результату, цілі», «налаштування людських думок, вчинків на краще, мотивує людину стрибати вище своєї голови», «поняття, яке наштовхує на результат, дію, самовдосконалення, досягнення бажаного», «процес, який допомагає досягнути певних мрій і бажань», «якась річ або певна причина, яка мотивує тебе стати кращою, рости у плані навчання, досягнення тощо», «своєрідний поштовх до дій або самої людини, або поштовх, настанови для іншої людини; усвідомлення, що за якусь певну роботу ви отримаєте щось», «те, що керує нашою поведінкою, щоб задовольнити свої потреби», «явище, яке надихає на певну роботу над собою, розвиває цілеспрямованість», «стимул до досягнення мети», «речі, які надихають людину робити щось краще для себе та інших», «заохочення, прагнення дійти до цілі», «натхнення, стимул, прагнення до чогось», «будь-що (чи хто), що надихає нас змінити себе ззовні чи внутрішньо на кращу сторону, змінити свої погляди, плани, думки», «заохочення до якоїсь дії, завдяки чому людина може досягти успіху», «спосіб підняти в людини бажання виконувати і досягати якихось цілей», «стимул для особи для певних дій», «вміння зацікавити себе для збільшення бажання працювати над чимось, рухатися далі», «щось, що тебе надихає, дає поштовх рухатися вперед у потрібному напрямку та не опускати руки», «підбадьорювання, слова, які надихають і від них хочеться продовжувати займатися тим, що тобі подобається і до чого ти прагнеш або просто хочеш», «люди, які досягли багато успіху самі, мрії, тренінги, які допоможуть розвиватися краще».

Як бачимо, більшість опитаних у цілому правильно розуміють сутність поняття «мотивація». Позитивним є те, що домінує позитивна спрямованість

мотивації (прагнення досягти успіху, самовдосконалення, успіхи у навчанні, розвиток цілеспрямованості та ін).

Мотивують здобувачі вищої освіти до діяльності люди, які досягли успіху в тих сферах, які їх цікавлять, їхні досягнення і вчинки, результат власної роботи чи навчання, сім'я, батьки і близькі люди, їх підтримка і похвала, друзі та їхні досягнення, майбутня професія, мета, мрії, кохання, кохана людина, позитивні емоції, музика, погода, природа, життя, спогади, ностальгія, настрої, мрії, думки про майбутнє, бажання, зокрема бажання стати кращими, майбутнє, гроші, хороша зарплатня, навчання, пісні, фільми, театр, письменники, книги, розуміння, що це може допомогти в майбутньому, розуміння власних недоліків, а також страх вилетіти з університету, страх бути нездарою, не реалізувати себе, щось цікаве, цукерки.

Бракує їм мотивації у таких ситуаціях: навчанні, якщо нецікавий предмет, нецікавій або новій роботі, спорті, фізичній діяльності, самовдосконаленні та саморозвитку, самовизначенні, складних ситуаціях, ситуаціях, пов'язаних зі здоров'ям, стосунках із людьми (допомога батькам, підтримання зв'язків із друзями, коханими, розмови з нецікавими людьми), ситуаціях, коли потрібно більше терпіння і сміливості, стресових ситуаціях. Послаблюють мотивацію лінь, невіра в результат і власний успіх, а також невіра оточення, рідних і друзів, невдачі, втрата інтересу, відсутність віддачі, нерозуміння перспектив діяльності, незацікавленість у діяльності, розуміння непотрібності діяльності, відсутність сили, поганий настрої, нетерплячість, брак часу, самотність, відсутність підтримки та похвали, втрата бажання, нудна робота, відсутність стипендії, бездіяльність, відсутність натхнення, сили волі та сили духу, невідповідність очікуванням, недостатня зацікавленість, невпевненість, скутість, брак віри в себе, невизначеність, невміння правильно розподіляти власний час, неповне усвідомлення діяльності, страх, комплекси, необізнаність, думки інших людей, недооцінка власних сил, сором'язливість, страх виглядати негарно.

Нас також цікавили очікування здобувачі вищої освіти від мотиваційного тренінгу, основними серед яких є: спілкування, набуття нових навичок і знань, щирість, позитивні емоції, відвертість, пізнання людей та їхніх думок, набуття навичок краще себе мотивувати до навчання та будь-якої діяльності, саморозвиток, зближення з групою, розвиток впевненості в собі, цікаві вправи, пізнання нового, підвищення самооцінки, саморозкриття, зміни в особистому середовищі, продуктивність, подолання ліні та прокрастинації, корисні поради, цікава інформація, набуття навичок виступати на публіці, розвиток сміливості, позитивні враження, набуття нового досвіду, неформальність у проведенні занять, подолання сором'язливості, набуття навичок самоорганізації, взаємопідтримка та ін.

Таким чином, проведене опитування дозволяє стверджувати, що здобувачі вищої освіти в цілому правильно розуміють сутність поняття «мотивація», позитивно спрямовані, усвідомлюють причини відсутності мотивації та

мають високі очікування від мотиваційного тренінгу, який сприятиме їхній самореалізації та самовдосконаленню, набуттю необхідних у майбутній професійній діяльності знань і навичок.

1. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. 3-тє вид. К. : Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.
2. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. – С.-Пб. : Питер, 2002. – 512 с.
3. Психологія діяльності та навчальний менеджмент : навч. посіб. / М. В. Артюшина, Л. М. Журавська, Л. А. Колесніченко та ін.; за заг. ред. М. В. Артюшиної. – К.: КНЕУ, 2008. – 336 с.

Егрецька М.С., викладач навчального пункту Аварійно-рятувального загону спеціального призначення УДСНС України в Закарпатській області;

Світлик Р.Д., начальник навчального пункту Аварійно-рятувального загону спеціального призначення УДСНС України в Закарпатській області

ОГЛЯД ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО, РУБІЖНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛІВ ЗНАНЬ СЛУХАЧІВ У НАВЧАЛЬНИХ ПУНКТАХ ДЛЯ УПРАВЛІНЬ ДСНС УКРАЇНИ

Нові інноваційні та інформаційні технології наприкінці ХХ століття стали не тільки рушійною силою прогресу, засобом спілкування між державами, компаніями, університетами, новою формою торгівлі, але й потужними засобами навчання. Сучасна епоха інноваційних та інформаційних технологій характеризується широким застосуванням ЕОМ в усіх сферах життя, які сприяють адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві. Впровадження інноваційних та інформаційних технологій в навчальний процес для перевірки знань і вмінь слухачів є надзвичайно актуальним напрямом аналізу результатів їх теоретичної та практичної підготовки. Використання програмних засобів для проведення тестування надійно увійшло в освітній процес. Так актуальність використання програм для тестування в освіті досить поширена, оскільки якісно створена програма дозволяє провести тестування слухачів. Що обумовлює подальший об'єктивний аналіз результатів їх теоретичної і практичної підготовки. Тестування – це дослідницький метод, який дозволяє виявити рівень знань, умінь і навичок, здібностей та інших якостей особистості, а також відповідність певним нормам шляхом аналізу способів виконання, які представлені у низці спеціальних завдань. Тому мета нашої статті полягає у тому, щоб ознайомитися з перевагами програм для тестування, зокрема конкретними безкоштовними програмними засобами, які можуть допомогти викладачам в їх професії.